

מראי מקומות- זבחים פ"ג

- (א) **מה להלן כשלא כיפר- הק' השפת אמת, מה** הוכחה שם טפי מהכא, וכ' דמש"כ רש"י, דמשמע מתחלת ביאת המכפר הוזהרו חבריו לפרוש, הלכך כתי' לכפר ועדיין לא כיפר, אינו מוכן לו (ולא ביאר למה). וכ' דאפשר דהי' ק' להגמ' קו' המדרש, דהק' על פסק וכל אדם לא יהי' באהל מועד, וכי הכה"ג לאו אדם הוא, וע"ז תי' הגמ' דכל אדם לא יהי' שם כשנכנס הכהן לשם, א"כ נמצא דהתורה אוסר אפי' קודם כפרה.
- (ד) **המזבח מקדש את הראוי לו- כ' רש"י לעיל** (פב.) דאע"ג דפסולין אם עלו לא ירדו, מ"מ ארצוי לא מרצו. וע' ברעק"א לעיל (עג:) דנקט לפי זה דיהי' צריך להביא עוד קרבן בכה"ג, כיון דאין לו ריצוי. וע' בספר כנסת ראשונים (ח"ב, עמ' צ"א, הע' ד') שרוצה למצוא מקור לדין זה דאף דאם עלה לא ירד, מ"מ אינו מרצה.

(ה) **המזבח מקדש את הראוי לו- ע' בשפת אמת** לקמן (פד.) שדן אם צריך כוונה להעלותן למזבח, אבל אם עלו מאליהן אין המזבח מקדשן, וכמו בכלי שרת, דאינו מקדש אלא בדעת, או דלמא אפי' אם נפלו מאליהן על המזבח, מ"מ המזבח מקדשן. וע"ש שהביא רא"י מדברי תוס' לקמן (פו.) דאין חילוק אם עלה למזבח מדעת או לא. וע"ע במקדש דוד (ד', ד') שכ' דלכא' מפשטות המשנה לקמן דאם עולה עלתה חי' לראש המזבח וכו', משמע דאין חילוק אם העלן מדעת או לא. עוד הביא דמהירושלמי בסוכה לכא' מבואר בפירוש דצריך דעת, וצ"ע בכל זה.

(ו) **המזבח מקדש את הראוי לו- ע' במקדש דוד** (ד', ג') דחקר לענין הקטרת דבר שצריך הקטרה משום הדין דאם עלו לא ירדו, האם צריך מלח או לא, דדלמא צריך מלח, משום דלמעשה צריך להקטירו, או דלמא אין צריך מלח, משום דפסול ואין הקטרתו מרצה, וא"כ אין צריך מלח. עוד כ' שם לדון אם יש קמיצה שדינו אם עלה לא ירד, האם יכול להקטירו בלילה או לא, דאולי מה שאין מקטירין קומץ בלילה, הוא רק משום דהקטרת הקמיצה הוא דבר המתיר, אבל קומץ זה, שאינו מרצה כלום, א"כ אולי אינו צריך להיות מוקטר ביום דוקא. וע"ש שהביא רא"י מדברי המשנה למלך (תמידין א', ז') לענין שאלתו לענין מלח, דבמשל"מ אי' דמה שצריכין קרא להתיר מליחה בקרבנות בשבת, אע"ג דאין עיבוד באוכלין, היינו משום דבציורין דאם עלו לא ירדו, ההקטרה הוא בעורן, וא"כ שפיר צריך קרא. ועכ"פ מבואר מדברי המשל"מ דהקרבן צריך מלח.

המזבח מקדש

(ב) **המזבח מקדש את הראוי לו- ע' באור שמח** (פסוהמ"ק ג', ג') דכ' להסתפק בענין במה, אם מקדש את הראוי לו או לא. וכ' דבין אם מקור דין מתני' הוא מהא דכתי' מעל המזבח, או מהא דכתי' עולה על מוקדה, בין כך משמע דצריך לדין מזבח. וכ' דלפי זה לכא' תלוי אם צריך שיהי' מזבח בבמה או לא, דאם צריך שיהי' שם מזבח, א"כ ג"כ מקדש מה שראוי לו, אבל אם אין צריך להיות שם מזבח, א"כ נמצא דאינו אלא סלע בעלמא, וא"כ לא יהי' מקדש את הראוי לו. וע' במנחת אברהם שהביא דא"י בתוס' לעיל (י"ב) דבבמה אמרי' דאם עלו לא ירדו, וע"ש שנתקשה בדברי האו"ש, דהא אפי' אם יש דין לבנות מזבח, אולם עכ"ז אין לה קדושת מזבח, וא"כ למה שייך הדין דאם עלו לא ירדו, ע"ש מש"כ בזה.

(ג) **המזבח מקדש- פרש"י, אפי' דבר פסול.** ודייק המנחת אברהם (עמ' ג') מזה דגם בכשרים שייך הדין דמזבח מקדש. וביאר, דס"ל לרש"י דדין מזבח מקדש שייך גם בכשרים, רק דבכשרים איכא דין דאם עלו ירדו, משום דשוב יהי' יכול לחזור ולהעלותם, משא"כ בפסולים, דאם מורידם שוב אי אפשר להעלותם, ולכן הדין הוא דאם עלו לא ירדו, אבל לגבי עצם הדין דמזבח קידשם, זה שייך בין בכשרים ובין בפסולים.

(י) **לאהדורי פוקעין- ע' במקדש דוד** (סוף סי' ו') דחקר לענין החזרת פוקעין, האם צריך כל דיני הקטרה, וההולכה לגבי מזבח להחזיר הפוקעין, האם זה כדין הולכה לכל דבר. וע"ש שעוד דן אם מעלה הפוקעין בחוץ האם חייב או לא, דאם דין החזרת הפוקעין אינו אלא גמר של הקטרה ראשונה, א"כ לא יהי' חייב בחוץ, דהו"ל כשירי מצוה דאמרי' דאין המעלן בחוץ חייב. וע"ע **במנחת אברהם** (ח"ג עמ' ס"ו) שכ' בשם הגרי"ז לחקור בגדר החזרת פוקעין, האם הוא דין גמר הקטרה, דהתורה חידש דצריך לגמור ההקטרה אפי' לאחר שפקע מהמזבח, או דלמא חידש התורה דין מחודש של הקטרת פוקעין, ואי"ז גמר הקטרת הראשון, וכחקירת המקד"ד. והביא הגרי"ז להוכיח ממה דא"י בספרי דצריך קרא לומר דגם בהקטרת תמורה הדין כן, דצריך להחזיר הפוקעין. ואם אי' דגילה התורה דאף דפקעו מעל המזבח עדיין דין הקטרה עליהם, א"כ למה צריך קרא מיוחד לתמורה, אלא ע"כ משמע דדין הקטרה מחודשת היא.

(יא) **עולת העוף פסולה איכא בינייהו- ע' בחי' הגרי"ז** דחקר בדעת ר' יוסי הגלילי דס"ל דעולת העוף פסולה אם עלו ירדו, האם מטמא בגדים בבית הבליעה או לא. דהיינו, דאם מה דאמרי' דאי פסולו בקודש דאינו מטמא בגדים בבית הבליעה, האם צריך להיות דהתיר המליקה ממש לענין דאם עלו לא ירדו, אבל עולת העוף, דממעטין מהדין דאם עלו לא ירדו, דינא הוא דמטמא בבית הבליעה, או דלמא כיון דפסולו בקודש אמרי' דאין מטמא בגדים בבית הבליעה, דמה שעלו לא ירדו הוא רק משום מיעוט דכבשים, ע"ש מה שמפלפל בזה.

ולכא' זה דלא כמו שהביא **המנחת אברהם** מהגרי"ז, דדין הקטרה דמזבח המקדש אינו מדין הקטרת קרבן, אלא דין מחודשת של הקטרת פסולין, והוי בגדר לחמו של מזבח, וכמו שכ' רש"י כאן, ואף דאין זה דין לחמו של מזבח דבעי משילת האור, אולם הוי דין לחמו של מזבח מחודשת, דחי' התורה דאם עלה לא ירד. אבל לכא' לפי זה יהי' פשוט דאין צריך מלח על ההקטרה, דאינה הקטרת קרבן בכלל, ויש לעי' בזה.

(ז) **את הראוי לו- כ' בספר מקור חכמה** (הובא דבריו בשלום רב לקמן פד. על המשנה) שחקר בדין זה, האם צריך דוקא שיהי' כזית בשר או אימורין, או אפי' בפחות מכזית. וע"ש שנקט לדינא דבפשטות אינו נתקדש אא"כ הוי כזית.

(ח) **היא העולה על מוקדה- ע' במנחת אברהם** דהעיר דבעמוד ב' מביאין עוד דרשה, מהא דכתי' כל הנוגע במזבח יקדש. וביאר בשם הגרי"ז, דמקרא דהיא העולה, דרשי' שיש הלכה של הקטרת לחמו של מזבח, דהיינו אפי' שאינו משום דין הקטרת קרבן. אולם מזה לא ידעי' רק דאם כבר משל האור במה שעל המזבח, דהוי לחמו של מזבח. אבל אין נלמד מזה דהיכא דהדבר עלה למזבח דנתקדש לענין הקטרה זו, וע"ז בא הכתוב דכל הנוגע במזבח יקדש, לומר דמה שהוא על המזבח גרידא מקדישו להקטרה זו.

(ט) **היא העולה על מוקדה- ע' באילת השחר** שהעיר דמנ"ל מקרא זו דצריך הקטרה, הרי רש"י פ"י דהדרשה הוא דבהוייתה תהא משעלתה על מוקדה, ומנין דממילא צריך להקטירה, אולי רק צריך להיות שם עד שיפסדו. וכ' דמשמע דלא מסתבר לומר שיועיל קידוש מזבח לענין שישארו על המזבח בלי שיקויים בה שום מצוה. וע"ש עוד דהעיר דהא דהדרשה הוא מהא דכתי' "על מוקדה", ולכא' זהו על האש דוקא, ומהכ"ת דאפי' אם רק על המזבח דהמזבח מקדשו,

והניח בקו' [ולכא' לפי דברי הגרי"ז שהבאנו לעיל, דעיקר קרא דעל מוקדה הוא רק להורות שיש דין של לחמו של מזבח, אבל הקרא דמלמד דין דהמזבח גרידא מקדש נלמד מקרא דכל הנוגע במזבח יקדש, א"ש, ויש לעי' בזה].